

שלחו להדפסה

בשורה לחברה: הסטודנטים פיצחו את השיטה

הם מסרבים להיות ברווזים במטווח ההון - וגם יודעים מהו הבסיס לשיקום החברה מהריסות הפרטתה
פרופ' דני גוטוויין

הקושי של משרדי הממשלה בגיבוש החלטה אשר תביא לסיום שביתת הסטודנטים כרוך, כך נראה, באי-הבנה מהותית באשר לאופייה. שורשי השביתה אינם נטועים במדשאות הירוקות של הקמפוסים אלא בביצת הנישול, שלתוכה הולך ושוקע המעמד הבינוני הישראלי. כוח העמידה שגילו השובתיים חרף האיזמים של ראשי האוניברסיטאות; הנחישות שבאה לידי ביטוי בהפגנותיהם; והאופי העקרוני של תביעותיהם - אלה מלמדים על תמורה שחלה בשנים האחרונות בדמותן של הסטודנט הישראלי, שהפך מ"אדיש" ל"לוחמני". לוחמנות זו משקפת את הזעם הגובר במעמדות הביניים הנשחקים, שעמם נמנים מרבית הסטודנטים, ככל שהם הופכים לקורבנותיה של מהפכת הפרטה. שביתת הסטודנטים היא לכן רק שביתת אזהרה של מעמדות הביניים בכלל.

לחצו כאן
להגדיל הטקסט

כדאי לשים לב להכרזותיהם הברורות של דוברי הסטודנטים, כי הם אינם נאבקים רק על גובה שכר הלימוד וגם לא רק על עתיד ההשכלה הגבוהה - אלא על עתיד החברה הישראלית בכלל. בכרזות שהונפו בהפגנות ובנאוומים שנשא בעצרות ובהתכנסויות, חוזרת הסיסמה "צדק חברתי" הרבה יותר מאשר "שכר לימוד". העיקרון המנחה אותם בא לידי ביטוי בסירובם לקבל את ההצעה, כי העלאת השכר לא תחול עליהם אלא רק על הבאים אחריהם. כך אמרו הסטודנטים "לא" לשיטה של הסכמי דור א' ודור ב', שהיוותה צעד ראשון במדרון ההרסני - זה אשר הוביל את ישראל מעבודה מאורגנת לעובדי קבלן. אתנן מגזרי הוא אחד מיסודותיו של משטר הפרטה הישראלי; לכן, דחיית ההסדר הזה בידי הסטודנטים הוא גם צעד ראשון בערעור יסודותיו של משטר הפרטה. כך הפך המאבק בקמפוסים למאבק על דמות החברה הישראלית בכלל: הסטודנטים של היום נאבקים כעובדים של מחר.

עוצמת עמדתם של הסטודנטים נובעת מכך, שאת שאלת שכר הלימוד הם בוחנים כחלק מסוגיית חלוקת העושר בחברה הישראלית בכלל. תוך חשיפת הכשלים וההתחסדות של עמדת האוצר, הם מצביעים על כך שהעלאת שכר הלימוד כמוה כהגדלת נטל המס, בעיקר על שכבות הביניים, דווקא בעידן בו מוענקים פטורים נדיבים ממסים לעשירונים העליונים. פטורים אלה גם שומטים, לדברי

איפה ואיפה

כשהחוסמים אינם כתומים / איתן זליגר

אם יש מקום לחקור את המשטרה על העימותים עם הסטודנטים - זה על סבלנות היתר שפתאום גילתה

[לטור המלא](#)

את הקרקע מטענת האוצר, כי יש להנהיג שכר לימוד דיפרנציאלי, שאינו אלא מסווה להמשך הקלות המס לעשירים. הם דוחים את טענת האוצר, כי מן הצדק הוא שמי שעתידיים להשתכר יותר - אם האקדמאים ביחס למי שלא למדו באוניברסיטאות, או משפטנים וחשבונאים ביחס לתלמידי מדעי הרוח - ישלמו שכר לימוד גבוה יותר. הסטודנטים טוענים, כי הוגן יותר יהיה לגבות את התשלום בגין השתכרות גבוהה יותר דרך מערכת המס במשך כשלושים שנות עבודה, ולא דרך שכר הלימוד במשך כשלוש שנים. כך ראיית הלימודים כחלק מרצף תהליך העבודה וההשתכרות, ולא כאי צרכני מבודד, יוצרת קשר מהותי בין מאבקם של הסטודנטים למאבקים אחרים, המתנהלים על דמות החברה הישראלית ועל חלוקת העושר בתוכה.

השביתה הנוכחית הבשילה ככל שמעגלים הולכים ומתרחבים של סטודנטים נתקלו בקמפוסים בפניה הכעורות של מהפכת הפרטה הישראלית - והחלו למרוד בעוולותיה. קבוצות של סטודנטים בכל האוניברסיטאות החלו לתעד את הניצול וההתעמרות של עובדי השמירה והניקיון בקמפוסים, והמשיכו במאבק להגנה על זכויות העובדים העשוקים ובתביעה להחלפת העבודה הקבלנית בהעסקה ישירה. המאבק למען זכויות עובדי הקבלן לימד את הסטודנטים כי לא מדובר ב"אחרים", אלא בהם עצמם, שכן אותם תנאי עבודת מחכים גם להם - כסטודנטים וכאקדמאים - והמאבק לזכויות עובדי הקבלן הוא למעשה מאבק למען זכויותיהם הם. כשהם ייצאו לשוק העבודה, יהפוך הניסיון שנרכש במאבקים לזכויות עובדי הקבלן באוניברסיטאות לאחד הגורמים המזינים את המאבק הכללי להתאגדות מקצועית, ההולך ומתרחב בשנה האחרונה מחברות השמירה למערכות העיתונים.

בקמפוסים למדו הסטודנטים גם שיעור מעשי בברוטליות ובציניות של כלכלת הפרטה: באמצעות חנק תקציבי מכוון כופה האוצר על האוניברסיטאות "התייעלות", הפוגעת בסביבת הלימודים המוצעת לסטודנטים ומשחיתה ערכים אקדמיים בסיסיים. בשם ה"התייעלות" מתרחבת תופעת ה"מרצים מן החוץ", שאינם אלא עובדי קבלן אקדמיים; בשם אותה "התייעלות" חותר האוצר להנהיג שכר דיפרנציאלי למרצים, כדי לפורר את ארגוניהם; ובשם ה"התייעלות" הוא חותר להנהיג שכר לימוד דיפרנציאלי, כדי לפורר את מאבק הסטודנטים. הפרטה הזוחלת של

האוניברסיטאות חושפת את הכשל המובנה אל תוך הכלכלה הניאו-ליברלית: ככל שהאוצר מייעל את האוניברסיטאות, כך הוא שוחק את רמתן האקדמית, הופך את ההשכלה לסחורה ויוצר את התנאים להפרטתן. הפיכת השירותים החברתיים מזכויות אזרחיות לסחורות היא מהותה של מהפכת הפרטה. הפרטת האוניברסיטאות נעשית באותן שיטות נפסדות ששימשו להפרטת הבריאות, החינוך, הדיור ושאר השירותים החברתיים. הסטודנטים, שעמדו על מכנה משותף זה, הפכו את המאבק על עתיד ההשכלה הגבוהה למאבק נגד הפרטת החברה הישראלית.

אופייה הבלתי מגזרי בעליל של שביתת הסטודנטים הוא אחד ממקורות כוחה. משטר הפרטה כונן את שלטונו מתוך סנוור קורבנותיו, באמצעות אשליית הרווח והפיכתם לגלדיאטורים הלוחמים זה בזה בזירה שהמנצח בה הוא תמיד ההון. המסר של שביתת הסטודנטים הוא, כי הדור החדש של הישראלים חשף את חוקי המשחק של השיטה ההופכת אותם לקורבנותיה; כי הם מסרבים להיות הברווזים במטווח של ההון; והם רואים בסולידריות החברתית את הבסיס לשיקומה של ישראל מהריסות הפרטה. זוהי הבשורה שבשביתת הסטודנטים.

פרופ' גוטווין מרצה בחוג לתולדות ישראל באוניברסיטת חיפה

[חזרה](#)